

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MEHMONXONA BIZNESINING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI VA TENDENTSIYALARI

Юлдашева Дилноза Бекмуродовна
Доцент кафедры «Узбекского языка и
литературы»
Самаркандский институт экономики
и сервиса
dilyuldasheva83@gmail.com
tel: (+998933401683)

Насимова Рухангиз Навфаловна
Студент МН-223 группы
факультета Бухгалтерский учет и
Менеджмент
Самаркандский институт экономики
и сервиса
nasimovarukhangiz@gmail.com
tel:(+998933530870)

Annotatsiya: ushbu maqola O'zbekistonda mehmonxona biznesini rivojlantirishda turizm va davlatning rolini o'rganadi. Bugungi kunda O'zbekistonning mehmonxona biznesi tobora kuchayib bormoqda, har yili muvaffaqiyatli rivojlanib, 15-20 foizga o'sib bormoqda. Maqolada, shuningdek, rivojlanish istiqbollari va kelajak rejalari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: tadbirkorlik, rivojlanish, mehmonxona biznesi, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, islohotlar, turizm.

Аннотация: Данная статья исследует роль туризма и государства в развитии гостиничного бизнеса в Узбекистане. Сегодня гостиничный бизнес Узбекистана все больше набирает обороты, успешно развиваясь и прирастая ежегодно на 15-20%. В статье также обсуждаются перспективы развития и планы на будущее.

Ключевые слова: предпринимательство, развитие, гостиничный бизнес, поддержка государства, реформы, туризм.

Abstract: This article explores the role of tourism and the state in the development of the hotel business in Uzbekistan. Today, the hotel business in Uzbekistan is increasingly gaining momentum, successfully developing and growing annually by 15-20%. The article also discusses development prospects and plans for the future.

Key words: entrepreneurship, development, hotel business, government support, reforms, tourism.

Mehmonxona biznesi O'zbekistonda eng tez rivojlanayotgan sohalardan biridir. Bunday sharoitda boshqaruv hisobi mehmonxona xo'jaligi korxonalarida moliyaviy resurslarni boshqarishda qo'llanilishi kerak bo'lgan vositadir.

Bugun biz faxr bilan aytishimiz mumkinki, O'zbekiston sayyohlar uchun dunyodagi eng jozibador davlatlardan biridir. Har yili mamlakatimizga tarixiy diqqatga sazovor joylar bilan tanishish uchun 20 milliondan ortiq sayyoh keladi. Shu

munosabat bilan mehmonxona biznesi jadal rivojlanib, yildan-yilga jadal rivojlanmoqda. Jahon sifat standartlariga rioya qilgan holda, mehmonxona egalari o'z mehmonlariga nafaqat uydagi qulaylik va qulaylikni, balki o'z vaqtlarini tejashni ta'minlaydigan biznes xizmatlarini ham taqdim etishlari kerak, ya'ni: rasmiy tadbirlar uchun konferentsiya xonalari, almashinuv punktlari, transport xizmatlari va boshqalar. Bunday sharoitda boshqaruv hisobi mehmonxona korxonalarida moliyaviy resurslarni boshqarishda ishlatilishi kerak bo'lgan vositadir. Boshqaruv hisobining muhim rolini e'tiborsiz qoldirib, ko'plab korxonalar o'z xizmatlari narxini malakali hisoblash qobiliyatiga ega emaslar. Mehmonxona biznesida taqdim etilayotgan xizmatlar narxiga ta'sir qiluvchi ko'plab omillarni hisobga olish kerak. O'zbekistonda mehmonxona biznesini rivojlantirishning muhim jihati investitsiyalardir. Davlat investorlarga turli imtiyozlar va kafolatlar berib, mehmonxona sanoatiga xorijiy investitsiyalarni faol jalb qilmoqda. Bu sizga yangi mehmonxona loyihalarini ishlab chiqish, mavjud ob'ektlarni modernizatsiya qilish va xizmatlar sifatini oshirish imkonini beradi.

Bundan tashqari, davlat mehmonxona biznesini qo'llab-quvvatlash uchun turli choralarni taqdim etadi. Bunga soliq imtiyozlari, infratuzilmani rivojlantirish uchun subsidiyalar, kadrlar tayyorlash va marketingni qo'llab-quvvatlash kiradi. Bunday chora-tadbirlar mehmonxona korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishga va xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashga yordam beradi.

O'zbekiston hukumati tadbirkorlarni nafaqat pul bilan qo'llab – quvvatladi, balki ushbu faoliyat turi uchun litsenziya olish tartibi va talablarini ma'muriy jihatdan soddalashtirdi. Natijada mamlakatda mehmon uylari va yotoqxonalar soni keskin oshdi. Aynan ular sayyohlik mavsumlarining eng yuqori davrlarida vaziyatni to'g'rilashga yordam berishdi. Turizmni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish, boshqaruv tizimini yaratish, turizm turlarini diversifikatsiya qilish, O'zbekistonning xalqaro maydonda tan olinishi va jozibadorligini ta'minlash bo'yicha hujjatlar qabul qilindi. So'nggi 4 yil ichida O'zbekistonda 833 ta yangi mehmonxona va mehmonxonalar, ham katta, ham o'rta va kichik mehmonxonalar ishga tushirildi. Turar joy mablag'larining umumiy soni 1442 taga yetdi. xonalar soni 33,4 ming dona. o'rinlar 71,2 ming o'rinli. Hozirgi vaqtda O'zbekistonda qurilish bosqichida yuzlab yangi mehmonxona loyihalari mavjud bo'lib, ular yaqin kelajakda ishga tushirilishi rejalashtirilgan. 2022-yil mart oyida O'zbekistondagi barcha toifadagi mehmonxonalar va mehmonxonalarning o'rtacha ish yuki bo'yicha.

Biroq, hozirgi vaziyat mehmonxona sanoatining asosiy muammolarini ochib berdi va shu bilan birga uning rivojlanishining keyingi yo'llarini aniqlashga yordam

berdi. Inqirozdan chiqish uchun echimlardan biri BAA mehmonxona sanoati mutaxassislari bilan hamkorlik qilishdir. Shu maqsadda 16 iyun kuni O'zbekiston Respublikasi turizmni rivojlantirish Davlat qo'mitasi, O'zbekiston mehmonxonalar assotsiatsiyasi va "ATECA" (BAA) xoldingi o'rtasida hamkorlik to'g'risida Memorandum imzolandi. Hamkorlik doirasida O'zbekistonda mehmonxona biznesini rivojlantirishga qaratilgan xizmatlar sifati va boshqaruv standartlarini oshirishga qaratilgan qo'shma loyihalarni amalga oshirish ko'zda tutilgan. Bugungi kunda O'zbekistonning mehmonxona biznesi tobora kuchayib bormoqda, har yili muvaffaqiyatli rivojlanib, 15-20 foizga o'sib bormoqda. Biroq, hozirgi vaziyat mehmonxona sanoatining asosiy muammolarini ochib berdi va shu bilan birga uning rivojlanishining keyingi yo'llarini aniqlashga yordam berdi. Inqirozdan chiqish uchun echimlardan biri BAA mehmonxona sanoati mutaxassislari bilan hamkorlik qilishdir. Shu maqsadda 16 iyun kuni O'zbekiston Respublikasi turizmni rivojlantirish Davlat qo'mitasi, O'zbekiston mehmonxonalar assotsiatsiyasi va "ATECA" (BAA) xoldingi o'rtasida hamkorlik to'g'risida Memorandum imzolandi. Hamkorlik doirasida O'zbekistonda mehmonxona biznesini rivojlantirishga qaratilgan xizmatlar sifati va boshqaruv standartlarini oshirishga qaratilgan qo'shma loyihalarni amalga oshirish ko'zda tutilgan. Xolding raisi Mishel Noblet va uning "ATECA" ekspertlar jamoasining ko'p yillik xalqaro tajribasini hisobga olgan holda, uch tomonlama hamkorlikning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat::statistik ma'lumotlar tahlili ijobiy o'zgarishlarni ko'rsatdi.

- joylashtirish vositalarini boshqarishning zamonaviy texnologiyalari va integratsiyalashgan tizimlarini joriy etish; - mehmonxonalarini tasniflash tizimi va spetsifikatsiyasini xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish, shu jumladan inshootlarni rejalashtirish bosqichida; - o'zbekiston mehmonxona sektorining xorijdagi investitsiya imkoniyatlarini ilgari surish, mamlakatga xalqaro mehmonxonalar tarmoqlarini jalb etish; - mehmonxona sektori mutaxassislarning malakasini oshirish bo'yicha maxsus treninglar va tadbirlar o'tkazish; - ushbu sohada raqamli transformatsiyani qo'llab-quvvatlovchi innovatsion texnologik yechimlarni joriy etish. Pandemiyadan keyingi sayyohlik sanoatining yangi voqeliklariga va ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda sayyohlarni joylashtirish uchun yangi xavfsizlik talablariga moslashishda mamlakatimiz mehmonxona biznesiga maslahat yordami tomonlar hamkorligida muhim yo'nalish bo'ladi. Ma'lumot uchun, Mishel Noblet jahon darajasidagi mutaxassis bo'lib, ko'p yillar davomida Le Meridien Hotels & Resorts mehmonxonalar va kurort-mehmonxonalar tarmog'ini rivojlantirish bilan shug'ullangan, 2003 yildan 2013 yilgacha HMH Hospitality Management Holding

(Dubay) xoldingining bosh direktori va asoschi hamkori bo'lgan, u 53 ta mehmonxona tarmog'ini boshqaradi. mena mintaqasi (yaqin Sharq va Shimoliy Afrika mamlakatlari)

Qo'shimcha xizmatlar va mahsulotlarni yaratish Mehmonxonalarning ishlashiga mavsumiylik omili ta'sir qiladi, ayniqsa sayyohlik shaharlarida. Toshkentga yil davomida ish safari va xizmat safarlariga kelishadi, shuning uchun pasayish kamroq darajada kuzatiladi, ammo u ham mavjud. Bundan faqat doimiy mijozlari bo'lgan mehmonxonalar sug'urta qilinadi. Hali mijozlar bazasiga ega bo'lmagan yangi mehmonxonalar haqida nima deyish mumkin? Qo'shimcha mahsulotlar yarating. Qishki sport turlari yoki paraplanda uchish, parashyutda sakrash, piyoda yurishni yaxshi ko'radiganlar uchun tog'larga transport xizmatini tashkil qiling. Transport kompaniyalari va tog' kurortlarini ulang, birgalikda chegirmalar va aktsiyalar qiling. Bu allaqachon ma'lum bir Klaster bo'ladi: siz bitta sohada ishlaysiz va mijoz mehmonxonada qolishi va sherigingizga tashrif buyurish uchun tog'larga borishi uchun sharoit yaratasisiz. Turli festivallar o'tkazilganda shou-biznes sohasidagi kompaniyalar bilan hamkorlik qilish mumkin. Siz har doim biron bir narsani o'ylab topishingiz mumkin, bu sizning mehmonlaringizning o'ziga xos xususiyatlariga bog'liq. Agar yaqin atrofda tog'lar bo'lmasa, ekoturizmni rivojlantiring, mehmonlarni dashtda ot minishga taklif qiling. Jizzaxni olaylik: yaqin atrofda tog'lar yo'q, lekin siz ekskursiya qilishingiz mumkin bo'lgan Zaamin bor. Buxoro atrofida ko'plab dashtlar, cho'llar bor-siz qumda jip minishingiz, uy qurishingiz, gulxanda kechki ovqat tayyorlashingiz mumkin, sayyohlar buni yaxshi ko'radilar. Asosiysi, mahsulot yaratish. Agar xizmat bo'lsa, har doim mehmonlar bo'ladi. Biror kishi sizga tashrif buyurishi muhim bo'ladi, chunki siz qiziqarli va Ajoyibsiz. Ichki turizmni rivojlantirish kerak: ko'plab toshkentliklar, Afsuski, Buxorodagi Samarqandda bo'lmagan. Sayyohlik agentliklari tashqi mehmonga ko'proq e'tibor berishadi va sayyohlik fasllari orasidagi tinchlik paytida siz bizning shaharlarimizga tashrif buyurish dasturlarini tashkil qilishingiz mumkin. Mehmonxonani ochish uchun sizga endi litsenziya kerak emas, siz mehmonxona va sayyohlik xizmatlarini ko'rsatish uchun olishingiz mumkin bo'lgan sertifikat mavjud. Ikki faoliyat uchun sertifikat oling va sizga sayyohlik agentligi ham kerak bo'lmaydi, siz o'zingiz sayyohlik agentligisiz.

Chet eldagi ko'plab mehmonxonalarda restoranlar to'liq biznes bo'lib, u birinchi o'ringa chiqadi. Xuddi shu narsa kurortlar, fitnes markazlari uchun ham amal qiladi, bu xizmatlar to'liq quvvat bilan ishlashi va mehmonxonada yashovchilarga e'tibor bermasligi kerak. Mehmonxonada kovorking markazini tashkil qilish yaxshi bo'lar

edi, odamlar kunduzi ish joyini ijaraga olishadi. Siz butun komplekslarni yaratishingiz mumkin, barchasi biznes egasining tasavvuriga bog'liq. Asosiysi, yopilmaslik. Onlayn rezervasyonlarni ulang Onlayn bron qilish juda muhim vositadir, chunki bo'lajak mehmon bilan bevosita muloqot qilish imkoniyati mavjud. Endi mehmonxonalar va turoperatorlarning atigi 1 foizi Internet orqali xizmatlarni sotadilar. Hozircha bizda to'lovni tasdiqlashda biroz qiyinchilik bor, ammo bularning barchasi tez orada hal qilinadi, chunki bank sektori juda faol rivojlanmoqda. Visa yoki Mastercard kartalari bilan to'lashda mablag'lar bizning banklarimiz orqali tezda o'tkazilishi va mehmonxona kassasida tasdiqlanishi kerak. Ma'mur zudlik bilan to'lovni tasdiqlashi kerak, aks holda mijoz asabiylashadi — zirh haqida tasdiq bor, lekin to'lov yo'q. Ushbu mexanizm hali to'liq ishlab chiqilmagan. Aksariyat mehmonxonalar zirhlarni bepul bekor qilish bilan ishlaydi. Va agar mehmon 10 kunlik turar joyni bron qilgan bo'lsa va sanaga yaqinroq bo'lsa, u kelmasligini aytsa, mehmonxona pul yo'qotishi mumkin. Hech kim bu haqda hech narsa qila olmaydi. Va agar tasdiqlash bilan yuz foiz oldindan to'lov bo'lsa, zirhni bekor qilishda siz 30 yoki 50 foizni ushlab qolishingiz mumkin. Va mehmonxona hisob-fakturada qolmaydi. Hamma mehmonxonalarda ham onlayn bron qilish imkoniyati mavjud emas. Kimdir uchinchi tomon xizmatlarida joylashtirilgan Booking.com va u sizning veb-saytingizni yaratishingiz va uni vositachisiz to'g'ridan-to'g'ri bron qilish uchun targ'ib qilishingiz mumkinligini tushunmaydi. Yoki hech bo'lmaganda to'plam yarating: veb-saytingiz va uchinchi tomon manbalari. O'z veb-saytining yaxshi tomoni shundaki, siz mehmonga to'g'ridan-to'g'ri kirish huquqiga ega bo'lasiz va u vositachi komissiyasiz mehmonxonaning o'zi taklif qiladigan narxda xonani tanlashi mumkin. Siz bo'sh xonalar haqida ma'lumot berishingiz, xonalarni har tomondan ko'rsatadigan panoramali fotosuratlarini joylashtirishingiz, qo'shimcha xizmatlar, aktsiyalar va chegirmalar haqida gaplashishingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yuldasheva, D. (2022). FORMATION OF ECONOMIC TERMINOLOGY-THE CURRENT STAGE OF DEVELOPMENT OF THE TERMINOLOGY OF THE UZBEK LANGUAGE. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).
2. Yuldasheva, D., & Karshieva, M. (2022, January). PERTINENT TO THE ROLE OF SCIENTIST WOMEN IN THE DEVELOPMENT OF THE SUBJECT UZBEK LINGUISTICS. In Archive of Conferences (pp. 61-62).
3. Yuldasheva, D. B. Organization of terms as a factor for the improvement of economic sciences [Article]. Euroasian Research Bulletin, 2021. International scientific journal,

4. Bekmurodovna, Y. D., & Bakhodirovich, E. D. (2023). PROBLEMS IN THE ERA OF GLOBALIZATION AND INNOVATIVE SOLUTIONS TO THEM. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 11(4), 329-331.
5. Yuldasheva, D. IMPORTANT FEATURES OF TEACHING TOURISM LEXIS AND LITERASY TO INTERNATIONAL STUDENTS. *Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.*, 205.
6. Yuldasheva, D. (2022). The Intensification Of Learning Uzbek Language Using Moodle Technology. *Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities*, 2(1.6 Philological sciences).
7. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy munosabatlarda terminologiyaning ahamiyati / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 88-91 betlar.
8. Yuldasheva D.B. Iqtisodiyot sohasida til texnologiyasining kelajagi / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 91-95 betlar.
9. Юлдашева Д.Б. Лингвистика: история, основные понятия и последние развития / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 387-390 стр.
10. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy atamalarning lingvistik evolyutsiyasi: inglizcha so'zlar global biznes aloqalaridagi o'rni / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 409-411 стр.
11. Yuldasheva D.B. Aniqlik kuchi: to'g'ri atamalar ishlab chiqarish samaradorligi / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 412-415 стр.
12. Yuldasheva D.B. Tilning kuchi: Iqtisodiy atamalarni tarjima qilishda lingvomadaniy muammolarni hal qilish O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi Farg'ona akademik litseyi "Filologiya va fanlarni o'qitishning dolzarb masalalari" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, Farg'ona -2024-yil 234-237 betlar.
13. Yuldasheva D.B. Language and style signatures – empirical experience in the use of speech genres *American Journal of language, Literacy and Learning in STEM Education* Volume 02, Issue 03, March 14, 2024/ ISSN (E): 2993-2769 P. 312-316.